
Vergaderjaar 2016–2017

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1737

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 april 2017

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken van 3 april 2017.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

VERSLAG VAN DE RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 3 APRIL 2017

Syrië

De Raad sprak over de gezamenlijke EU strategie voor Syrië die op 18 maart jl. werd gepubliceerd, de politieke onderhandelingen in Astana en Genève en blikte vooruit op de conferentie over Syrië in Brussel op 4 en 5 april. De HV constateerde dat tijdens de laatste onderhandelingsronde in Genève voor het eerst sprake was geweest van enige vooruitgang. De EU zou van dit momentum moeten maken om te benadrukken dat enkel sprake kan zijn van een politieke oplossing (via een proces van inclusieve politieke transitie). Uiteindelijk is het aan de Syriërs zelf (inclusief de oppositie en Syrische vluchtelingen buiten Syrië) om de toekomst van hun land te bepalen. Ook herbevestigde de HV dat van duurzame vrede onder het huidige regime geen sprake kan zijn. Volgens de HV kan de EU een belangrijke rol spelen bij de toekomstige wederopbouw van het land. De planning daarvan moet tijdig van start gaan. Evenwel kan er geen sprake zijn van het starten van wederopbouw zonder een duidelijk en onomkeerbaar proces van politieke transitie, aldus de HV. Zij riep lidstaten op tijdens de conferentie in Brussel aanvullende middelen toe te zeggen in verband met de humanitaire situatie.

De Commissie wees erop dat de humanitaire noden verder strekken dan Syrië alleen: ook landen als Libanon en Jordanië, die momenteel veel Syrische vluchtelingen opvangen, dienen voldoende te worden ondersteund door de EU. Commissaris Hahn wees in dat licht op het belang van investeringen in onderwijs in de regio.

In de discussie benadrukten meerdere lidstaten, waaronder Nederland, het belang van heldere boodschappen van de EU richting landen als Rusland, Iran, Saoedi-Arabië, maar ook de VS, dat het politieke proces onder leiding van de VN centraal moet blijven staan. Nederland en andere lidstaten wezen er tevens op dat wederopbouw alleen van start kon gaan onder zeer strikte voorwaarden. Tegelijkertijd zou onderscheid moeten worden gemaakt tussen hetgeen onder wederopbouw (bijvoorbeeld grootschalige infrastructurele investeringen) en stabilisatie (zoals scholing en politietraining) wordt verstaan. De laatste categorie investeringen zou al eerder van start kunnen gaan.

Naast wederopbouw wees Nederland, gesteund door andere lidstaten, op het belang van *accountability* als belangrijk onderdeel voor een duurzame politieke oplossing. Nederland riep in dat licht op voldoende financiële middelen voor het daartoe in het leven geroepen mechanisme beschikbaar te stellen. De HV zegde toe dat de EU spoedig zal bezien of het een financiële bijdrage kan leveren.

Jemen

De Raad sprak tevens over Jemen, mede in het licht van de toenemende hongersnood in grote delen van het land. De HV waarschuwde daarbij dat Jemen vanwege humanitaire en geostrategische redenen geen vergeten crisis mag worden. Gelet op de moeilijke omstandigheden waaronder de VN momenteel opereerde, zag zij ruimte om de rol van de EU ten aanzien van Jemen te vergroten. Ze wees er daarbij op dat de EU al op drie fronten actief is (bemiddeling, humanitair en ontwikkeling). De Commissie wees erop dat zeventig miljoen mensen in Jemen afhankelijk zijn van hulp, waarvan zeven miljoen in hongersnood verkeren. Hij blikte vooruit op de Jemenconferentie op 25 april in Genève en riep op voldoende middelen vrij te maken voor humanitaire hulp. De Commissie heeft zelf al

twintig miljoen euro gereserveerd voor noodfondsen en vijftien miljoen euro in voorbereiding voor weerbaarheid, gezondheid en voedselveiligheid, maar die middelen zijn niet toereikend. Commissaris Hahn wees ook op het risico van een toekomstige migrantenstroom als de crisis in Jemen niet tijdig het hoofd zou worden geboden. Tot slot wees hij op het belang van toegang op de grond.

Verschillende lidstaten verwelkomden bespreking van Jemen tijdens deze Raad en wezen op de noodzaak de rol van de EU te versterken. Nederland en andere landen onderstreepten dat ook voor Jemen een duurzame politieke oplossing moet worden gevonden. De inspanningen van de VN staan daarbij centraal. Alle spelers in Jemen moeten daartoe hun verantwoordelijkheid nemen. Nederland wees voorts op het belang van onafhankelijk internationaal onderzoek naar mensenrechtenschendingen. Nederland onderstreepte de noodzaak tot volledige humanitaire toegang, beter functioneren van het VN verificatie- en inspectiemechanisme en toegang tot Hodeida en Sanaa. In dat kader benadrukte Nederland het belang van strikte toepassing van de gemeenschappelijke positie over wapenexport. Nederland riep daarbij op deze kwestie te blijven bespreken in relevante Brusselse gremia (COARM).

Libië

De HV informeerde de Raad over de bijeenkomst over Libië van 18 maart jl. waar de EU, de Afrikaanse Unie, de Arabische Liga en de VN aan deelnam.

Zij benadrukte dat het Libische politieke akkoord centraal moet blijven staan en dat de EU en spelers in de regio de Libische partijen moeten helpen zich onderling te verenigen. Ze ging verder in op de EU inspanningen ter ondersteuning van Libië (EUBAM, EUNAVFOR Med Operation Sophia, EUTF), die geleidelijk meer gestalte krijgen. Daarnaast werkt de EU nauw samen met IOM en UNHCR om hun positie in Libië te versterken.

In de discussie verwelkomden ministers deelname van de EU aan de Kwartetbijeenkomst en onderstreepten zij het belang dat van consistent en gecoördineerd optreden van de EU. Verschillende lidstaten wezen op de noodzaak smokkelnetwerken en mensenhandel aan te pakken.

Gesprek met SG Arabische Liga

In een bijeenkomst met de SG Arabische Liga sprak de Raad onder andere over de recente topontmoeting van de Arabische Liga in Amman op 29 maart. Daarnaast werd gesproken over de ontwikkelingen in Libië, het vredesproces in het Midden Oosten en Jemen. Tijdens het gesprek uitten lidstaten (waaronder Nederland) hun afkeur uit over het recente besluit van de Israëlische autoriteiten over nieuwe nederzettingen in de Westelijke Jordaanoever. Lidstaten verwelkomden de verklaring van de HV van 31 maart (https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/23938/statement-federica-mogherini-latest-decisions-israeli-government-regarding-settlements_en).

Overig

Venezuela

Tijdens de Raad kwam Venezuela aan de orde en werd de krachtige verklaring van de EU van 30 maart verwelkomd (https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/23833/statement-spokesperson-recent-developments-venezuela_en). Lidstaten riepen op de internationale

druk op Venezuela hoog te houden en de politieke dialoog te steunen, in nauwe samenwerking met betrokken internationale actoren. De EU zal de combinatie van druk en dialoog richting Venezuela voortzetten en daarbij het belang van respect voor de *rule of law* blijven benadrukken.

Macedonië

Tijdens de Raad werd de situatie in Macedonië na de verkiezingen aan de orde gesteld. Lidstaten uitten daarbij zorgen over de impasse ten aanzien van de vorming van een nieuwe regering. Lidstaten riepen de EU op druk te blijven zetten op de autoriteiten in Macedonië en verwelkomden bezoeken aan Skopje van de HV, Commissaris Hahn en de president van de Europese Raad. Tevens werd het belang onderstreept dat de bevolking in Macedonië de voordelen van de EU blijft inzien. De EU zou daarbij meer zichtbaar moeten maken hoe de EU de welvaart in de regio verbetert.

Wit-Rusland

Tijdens de Raad werd de situatie in Wit-Rusland aan de orde gesteld. De EU blijft de situatie nauwgezet volgen en zal kanalen voor dialoog openhouden, ook met het maatschappelijk middenveld en journalisten. De EU zal onder andere via de *EU-Belarus Coordination Group* duidelijke boodschappen af blijven geven.

Turkije

Tijdens de Raad noemde de HV Turkije kort in haar inleiding waarbij zij lidstaten opriep in aanloop naar het Turkse referendum op 16 april nauw contact te blijven houden om tot eensluidende boodschappen te komen. Tijdens de informele RBZ (Gymnich) van 28–29 april zal een discussie over de EU-Turkije relaties plaatsvinden. Nederland sprak steun uit voor de aanpak van de HV en ging kort in op de kwestie van bezoeken van Turkse bewindspersonen aan EU lidstaten in aanloop naar 16 april. Nederland bepleitte daarbij opnieuw een gemeenschappelijke EU-lijn.